

KOMPETENSİYALARA ƏSASLANAN MODUL TƏHSİL PROQRAMLARI ÜZRƏ PRAKTİKİ TƏLİM PROSESLƏRİNİN TƏŞKİLİ VƏ PLANLAŞDIRILMASI

Hikmət Camalov,

Abşeron-Ceyranbatan Peşə Liseyinin

ixtisas fənn müəllimi, peşə hazırlığı üzrə metodkomissiya sədri

E-mail: camalov@bk.ru

Təcrübə göstərir ki, təhsil müəssisəsinin metodist və müəllimləri kompetensiyalara əsaslanan modul təlim proqramları ilə işləyərkən bu təlimin təşkili və metodiki məsələlərində ənənəvi təlimdən fərqli olaraq nəzərə cərpacaq dəyişikliklərin olması ilə əlaqədar müxtəlif çətinliklərlə üzləşirlər. Bu da onunla bağlı olur ki, ənənəvi təlimlərdən fərqli olaraq modul təlimlərində təlimin nəticələri bir çox hallarda kompetensiyalara artıq yiyələnmiş, tez-tez yenilənən və dəyişən əmək funksiyalarını dərindən bilən işəgötürənlərlə birlikdə formalaşdırılmalıdır. Bəzən də bu işi onlar reallaşdırma bilmir və modul təliminin proqramlarında nəzərdə tutulan kompetensiyaları öyrənənlərə tam öyrədə bilmirlər. Bu, bir daha onu göstərir ki, işəgötürənlərin peşə təhsilinə inteqrasiyası günümüzün reallığıdır və bundan qaçmaq mümkün deyil. Bu məsələ "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi"nin 2020-ci ilədək nəzərdə tutulan dövründə və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Əsasnaməsində xüsusi bənd kimi qeyd edilib.

Kompetensiyalara əsaslanan modul təhsil texnologiyalarının əsas ideyası ondan ibarətdir ki, təhsilalanlara təlim üçün nəzərdə tutulan iş yerlərində aktiv fəaliyyət üçün geniş imkanlar

yaradılıb. Bu da təhsilalanlara imkan verir ki, onlar real əmək fəaliyyətinə tez bir zamanda adaptasiya olunsun, öyrəndiklərini inkişaf etdirə bilsin və işəgötürənlərin peşələrə dair tələb etdikləri kompetensiyalara sahib olsunlar.

Praktiki təlimin təşkili. Təlim prosesini təşkil edərkən yalnız nəzəriyyə ilə praktikanın inteqrasiyası ilə kifayətlənmək olmaz. Bundan əlavə, təlim prosesi elə təşkil olunmalıdır ki, təhsilalanlara kompetensiyalara əsaslanan peşəkarlığa yiyələnməni daha mükəmməlləşdirən və buna nail olmanın açarını (ipucunu) verən effektiv münasibətlər qurmağı, yaradıcı olmağı, nail ol-duqlarını "çərçivəyə" salmağı aşılısın. Hər modula başlamazdan əvvəl təhsilalanlar modulun spesifikasiyası və bu moduldan nələri öyrənmələri, hansı nəticələrin onlardan gözlənildiyi haqda məlumatlarla tanış olmalıdırlar. Təlimin bu formada qurulması təhsilalanlarda təlimlərin effektivliyini və keyfiyyətinin yüksəltmələri təlimin nəticələrinə çatmaları üçün motivasiya aşılrayr.

Təhsilalan şüurlu olaraq başa düşməlidir ki, təlimin nəticələrinə görə yalnız öyrədənlər deyil, onun özü də məsuliyyət daşıyır. Bundan ötrü təhsilalan təlimlər zamanı işlərin kiçik qruplarda təşkil olunmasında, layihələrin işlənilməsində, problemlərin həll olunması üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsində öndə olmağa çalışmalı və bir növ mübarizə aparmalıdır. Təhsilalan nəzəri

təlimlərdə peşəsinə uyğun kompetensiyaların formalaşdırılmasına dair yalnız məlumatlar əldə edir və bu məlumatlar da kompetensiyalara o zaman gətirib çıxara bilər ki, təhsilə alan həmin məlumatları praktiki olaraq tətbiq etsin.

İşçilər bilik və bacarıqlarını peşələrinə uyğun yeniliklərlə, əməyin istənilən sferada cəld dəyişdirilməsinə dair məlumatlarla mütəmadi təkmilləşdirməlidirlər ki, ümumi inkişafdan geridə qalmasınlar. Modul təlimi bu məqsədi və buna nail olma (özünü təhsil) yollarını aşılayır. Ona görə də öyrədənlər yeri gəldikcə təhsilə alanlara maksimum imkan verməlidir ki, bilikləri mənimsəmək üçün məlumatları onlar özləri axtarsınlar və yeni biliklərin qazanılmasında onların da öz rollarının olduğunu görsünlər. Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, bu addım onlara yeni axtarışlara yönəltmək üçün bir stimül rolunu oynayacaqdır.

Söylənilənləri nəzərə alaraq belə qənaətə gəlmək olur ki, bütün bunların əldə edilməsini təmin etməyin “bünövrəsi” kompetensiyalara əsaslanan modul təliminin planlaşdırılmasında əksini tapır. Hər modul üzrə təlim prosesinin planlaşdırılması “**Modulun həyata keçirilməsi alqoritmi**”ni əks etdirən sənədin tərtib olunması ilə başlayır.

Bu sənəd aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

- *modulun adı və nömrəsi*;
- *modulun məqsədi*;
- *modulun məzmunu (bura modulun spesifikasiyasındakı fəaliyyətlərin sırası daxildir)*;
- *məqsədli yaradılan qrupların xarakteristikası (təhsilə alənlərdə öyrənmə üçün təlim planı və mühitin formalaşdırılmasını xarakterizə edir).*

Məqsədli qrupların xarakteristikasını işləyib hazırlayarkən aşağıdakıları nəzərə almaq tövsiyə edilir:

- *təlim və işləmə motivasiyalarının dərəcəsi*;
- *əvvəlki təlimdən əldə edilən təcrübələr və onların müvəffəqiyyət, “qeyri-müvəffəqiyyət” dərəcəsi, bundan əlavə, təhsilə alənlərdə təlim planlarını və mühitini formalaşdırmaqda kömək edən həyat təcrübəsi və baxışlarının dərəcəsi*;
- *peşəkarlıq dairəsində təhsilə alənlərin mənimsəmək istədikləri bilik və bacarıqların səviyyəsi*;
- *təlim üsulları*;
- *cədvəlin və məşğələnin keçirildiyi yerin*

strukturu (təlim auditoriyaları – emalatxana, laboratoriya, müəssisə);

– *müəssisə nümayəndələrinin təlim prosesində iştiraka cəlb edilməsi*;

– *mənimsənilməsi lazım olan biliklər (modul spesifikasiyası)*;

– *məşğələnin planı (hər məşğələ modul spesifikasiyasının bir fəaliyyətinin mənimsənilməsinə həsr edilməlidir).*

Hər bir məşğələni planlaşdırarkən aşağıdakılar müəyyənəldirilməlidir:

– *məşğələnin məqsədi*;

– *məzmun (modul spesifikasiyasının “biliklər” elementi)*;

– *təlim metodları, məsələn, işgüzar oyunlar, layihələr, problemlərin həlli, “əqli hücum”, praktiki məşğələ, kiçik mühazirə, müzakirələr, nümayişetdirmə və s.*;

– *lazım olan material resursları, təlim materialları*;

– *məşğələnin qısa ssenarisi (təlim fəaliyyətinin növlərinin ardıcılığının təsvir edilməsi).*

Bu tələb müəllim və istehsalat təlimi ustalarının yaradıcılıqlarının məhdudlaşdırılması kimi başa düşülməməli, əksinə, onlar hər addımda öz yaradıcılıq və yanaşmalarını ortaya qoymalıdırlar.

Modulun həyata keçirilməsinin (icrasının) alqoritmi (ardıcılığı) nümunə:

Modulun adı: “İş yerində əmək təhlükəsizliyinin təmin edilməsi”.

Modulun məqsədi: Modulu başa vurduqdan sonra təhsilə alənlər iş yerlərində əmək təhlükəsizliyini təmin etməyi bacaracaqlar.

Modulun məzmunu:

– *müəssisədəki insan sağlamlığı üçün təhlükə sayılan müxtəlif risk mənbələrini müəyyən etmək və onları siniflərə ayırmaq*;

– *təhlükəsiz əmək mühiti formalaşdırmaq*;

– *əmək fəaliyyətində əmək təhlükəsizliyinin və tibbin tələblərini nəzərə almaq.*

Təhsilə alənlərin xarakteristikası:

(birinci kursun təhsilə alənləri)

Məşğələnin strukturu:

Müddəti – həftədə 3 saat, 4 həftə.

Öyrədənlər – təhsil müəssisəsindən və işə götürən müəssisədən texniki-təhlükəsizlik üzrə menecer.

Təlimin keçirildiyi yer – təlim auditoriyası,

təhsil müəssisəsinin emalatxanası, müəssisə.

Material resursları:

Əmək mühafizəsinə və tibbə dair normativ-hüquqi baza.

Müəssisədə əmək mühafizəsi və tibbə dair təlimat sənədləri.

Yanğın təhlükəsizliyinə qarşı təlimat.

Təlim planının tutulması (nümunə):

Məşğələ 1. (Giriş məşğələsi).

Məqsəd: (təlim nəticəsi). Təlimin təşkili, gözlənilən nəticələr və qiymətləndirmələrlə təhsilalanların tanış edilməsi.

Təlim metodu: söhbət.

Təlimin keçirildiyi yer: təlim auditoriyası.

Lazım olan material resursları: tələb olunmur (bu addım modulun məzmunundan asılı olaraq tamamlanır).

Məzmun: modul təliminin vəzifəsi və qiymətləndirməyə olan tələblər.

Lazım olan təlim materialları: modul spesifikasiyası, qiymətləndirmə üzrə yaddaş.

Məşğələnin qısa ssenarisi: təhsilalanlar özlərini təqdim edirlər, müəllim onları modul spesifikasiyası və qiymətləndirmə üzrə yaddaşa tanış edir, təhsilalanlara təlimin təşkili və qiymətləndirilmənin aparılma qaydalarını izah edir və onların suallarına cavab verir.

Məşğələnin davametmə müddəti: (30 dəqiqə).

Məşğələ 2. Müəssisədə əsas sağlamlıq və təhlükəsizlik riskləri.

Məqsəd: təhsilalan müəssisədə əsas sağlamlıq və təhlükəsizlik risklərinin aşkar edilməsi qaydalarını bilir.

Təlim metodları: texniki-təhlükəsizlik üzrə təlimat, müəssisəyə ekskursiya zamanı müəssisənin binalarının nümayiş etdirilməsi, praktiki tapşırıqlar, söhbət, nəzəri materialın sərbəst öyrənilməsi.

Təlimin keçirildiyi yer: müəssisə, təlim auditoriyası.

Məzmun: əmək mühafizəsinə və təhlükəsizlik texnikasına olan tələblər.

Lazım olan təlim materialları: texniki-təhlükəsizliyə və əmək mühafizəsinə dair təlimatlar, müəssisəyə ekskursiya zamanı sağlamlıq və təhlükəli risklərin minimumlaşdırılmasına dair praktiki tapşırıqlara uyğun qeydlərin edilməsi üçün vərəqlər.

Məşğələnin qısa ssenarisi: müəllim ekskursiyanın məqsədini izah edir, bundan sonra texniki-təhlükəsizliyə dair təlimatlandırma aparır, sonra müəssisəyə ekskursiyaya gediş startı verilir. Ekskursiya zamanı təhsilalanlarla təhlükəsizlik qaydaları haqqında söhbətlər aparılır və şagirdlər vərəqlərində lazımi qeydlər edirlər. Təhsil müəssisəsinə qayıtdıqdan sonra tapşırıqların yerinə yetirilməsinin müzakirəsi aparılır, bundan sonra praktiki tapşırıqları tətbiq edirlər (riskli mənbələri siniflərə ayırırlar, onların minimallaşdırılmasının yollarını axtarırlar) və sərbəst olaraq texniki-təhlükəsizlik və əmək mühafizəsinin tələblərini öyrənirlər.

Məşğələnin davametmə müddəti: (4 saat).

Məşğələ 3. Bədbəxt hadisələrin səbəbləri və onların aradan qaldırılma qaydaları.

Məqsəd: təhsilalan bədbəxt hadisələrin səbəbləri və onların aradan qaldırılmasını bilir.

Təlim metodları: müəssisələrdə baş verən bədbəxt hadisələrə həsr edilmiş videomateriala baxış və müzakirəsi, təcrübə zamanı öyrənilmiş praktiki tapşırıqların yerinə yetirilməsi.

Təlimin keçirildiyi yer: təlim auditoriyası.

Lazım olan təlim materialları: videomateriallar, xilasetmədə istifadə olunan vasitələr.

Məzmun: müəssisədə baş verə biləcək hadisələrin qarşısının alınması üçün əmək mühafizəsinə və texniki-təhlükəsizlik qaydalarına olan tələblər.

Məşğələnin qısa ssenarisi: videomateriallarla iş, videoya baxmaq və müzakirə etmək, praktiki tapşırıqları yerinə yetirmək (kiçik qruplarda videomaterialda nümayiş etdirildiyi kimi, müəssisədə baş verə biləcək bədbəxt hadisələrdən qaçmağın yollarına dair təkliflərin işlənilməsi və təcrübədə həqiqətən baş vermiş bədbəxt hadisənin öyrənilməsi). Tapşırıqları yerinə yetirərkən texniki-təhlükəsizlik və əmək mühafizəsinə dair təlimatların tələblərinə riayət etməli.

Məşğələnin davametmə müddəti: (3 saat).

Modul alqoritminin işlənilməsi və həyata keçirilməsi zamanı aşağıdakı qeyd olunanları yadda saxlamaq və onlardan istifadə etmək lazımdır.

- Təlimin məzmunu, modulun tapşırıqları və fəaliyyət addımları, modulun spesifikasiyasında göstərilirdiyi kimi dəqiq və uyğun olmalıdır.

- Təlimin gedişinə, modulun spesifikasiyasın-

da göstərilən bütün addımlara uyğun hərəkət etmək lazımdır.

- Hər məşğələdə şagirdlərin nəzəri və praktiki tapşırıqları yerinə yetirmək üçün sərbəst fəaliyyətləri təmin olunmalıdır.

- Şagirdlərin hər məşğələdə kiçik qruplarla işləmələri üçün onlara maksimum imkan yaradılmalıdır.

- Bütün məşğələlər uyğun resurslarla təmin olunmalıdır.

Təlim prosesini və təlim metodlarını planlaşdırarkən insanın qavrama, yaddasaxlama imkanları nəzərə alınmalıdır. Belə ki, insan eşitməklə 20%, görməklə 40%, eşitməklə + görməklə 60%, eşitməklə + görməklə + tətbiq etməklə 80% yadda saxlayır və qavrayır. Təlim metodu, müəllim və ya istehsalat təlimi ustası ilə təhsilalanların elə bir birgə təlim fəaliyyətidir ki, sonda öyrənənlər peşələrinə dair əldə etdikləri bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnirlər. Eyni zamanda, birgə fəaliyyət onların tərbiyə olunmalarına və təlimlərdə əldə etdikləri bilik və bacarıqların inkişaf etdirilməsinə istiqamətləndirilir.

Təlim metodlarına başqa cür yanaşmalar da mövcuddur. Belə ki, təlim metodları təkcə öyrəndənlərlə şagirdlərin ümumi məqsədə yönəldilən qarşılıqlı fəaliyyəti deyil, eyni zamanda, metodlara təlim prosesinin nəticəyönümlü və inkişafyönümlü başa çatmasının təminatçısı kimi də yanaşıla bilər. Təlim metodunun bu cür şərh olunmasına nümunə kimi praktiki təlimləri göstərə bilərik. Yəni, şagirdlərdə peşəyə dair bilik və bacarıqların aşılması onlar üçün yaradılmış xüsusi şəraitdə: təhsil müəssisəsinin emalatxana və laboratoriyalarında və ya birbaşa istehsal müəssisəsində (istehsalatda) həyata keçirilir. Başqa sözlə, şagirdlər təhsil müəssisəsində əldə etdikləri ilkin bilik və bacarıqları istehsalatda birbaşa praktiki işlərin icrasını tətbiq etməklə, peşə bacarıqlarını inkişaf etdirir və təkmilləşdirirlər.

Təklif olunan təlim texnologiyaları çərçivəsində ən geniş yayılmış təlim formaları və metodlarına aiddir: cütlərlə iş, qruplarla iş və müzakirə, təcrübədən götürülmüş konkret hadisənin öyrənilməsi, əmək proseslərinin izlənilməsi, layihələr, praktiki tapşırıqlar, kompüterin köməyi ilə öyrənmə, müəssisəyə səyahət (ən

səmərəli metod, burada müəssisənin nümayəndələri təhsilalanları müasir texnologiyalar, istehsal prosesləri, materiallar və avadanlıqlarla tanış edirlər).

Sərbəst tapşırıqlar. Modul təlimlərində öyrənənlərə peşələrinə uyğun kompetensiyaları aşılamanı amillərdən biri şagirdlərə yerinə yetirmələri üçün sərbəst tapşırıqların verilməsi və digəri praktiki işlərə dair laboratoriya-təcrübə təlimlərinin aparılmasıdır. Sərbəst tapşırıqlar konkret sual üzrə təhsilalanın biliyində olan kəsirləri tamamlamaq və dərinləşdirmək funksiyası daşıyır. Fərdi oxunun məqsədi hər bir şagird üçün dəqiq istiqamətlənmiş şəkildə təşkil edilməlidir. Oxunanların nəticələri tövsiyə olunur ki, qrupla və ya müəllimlə müzakirə olunsun.

Tapşırıqlar dedikdə, müəyyən olunmuş işlərə dair yerinə yetiriləcək iş (icra) hərəkətlərinin şagird tərəfindən çoxsaylı təkrar edilməsi başa düşülür. Başqa sözlə desək, işlərin təkrar olunma sayları keyfiyyətə keçididir ki, bu zaman şagirdlərdə düzgün iş fəaliyyətinin, bacarıq və vərdislərin əldə olunması baş verir. Çoxsaylı hərəkətlərlə yerinə yetirilən hər hansı bir tapşırıq həmişə keyfiyyətin əldə olunmasını təmin edə bilmir. Keyfiyyətin əldə olunması tapşırıqların məqsəd və məzmunundan, metodlardan, müəllim və ya usta tərəfindən şagirdlərə verilən tapşırıqların necə təşkil olunmasından, həmçinin işlərin icrasına düzgün rəhbərlik etməkdən çox asılıdır.

Tapşırıqlar aşağıda qeyd olunan tələblərə cavab verməlidir.

1. Tapşırıq yalnız işlərin təkrarı deyil, irəliyə doğru və peşənin sirlərini mənimsəməkdə növbəti bir addımdır.

2. Hər bir tapşırıq dəqiq məqsəd daşmalıdır: təlimdə nəyi öyrənməli, nə əldə etməli, hansı addımları təkmilləşdirməli, möhkəmləndirməli, inkişaf etdirməli və s. Təlimin məqsədi şagirdlərə dəqiq və aydın çatdırılmalıdır. Məqsəd təlimin nəticəli sonluqla başa çatmasında əsas vasitədir.

3. Tapşırıqlar müəllim və ya istehsalat təlimi ustasının rəhbərliyi altında yerinə yetirilir. Onlar tapşırıqların yerinə yetirilməsinə rəhbərlik və nəzarət edərkən qarşısına hansı məqsədi qoyursa, bunu şagirdlərin məqsədi kimi də qəbul etmək olar. Şagirdlər tapşırıqları yerinə yetirən zaman

ustanın etdiyi düzəlişlər mütləqdir ki, bu da işin məzmununa və təlim məqsədinə xidmət etsin.

4. Şagird işləri yerinə yetirərkən özünün məntiqi təfəkkürünə əsaslanaraq işlərin necə yerinə yetirilməsini anlayır.

5. Tapşırıqların effektivliyi o zaman yüksək olur ki, şagirdlərdə görülən işlərə dair maraq aşılsın.

6. Tapşırıqların yerinə yetirilməsi prosesində şagirdlər gördükləri işlərin gedişinə və nəticələrinə sərbəst olaraq ciddi nəzarət etməyi bacarmalıdır.

7. Hər bir tapşırığı yerinə yetirdikdən sonra şagird hansı nəticələri əldə etdiyini bilməlidir.

Tapşırığa dair işlərin yerinə yetirilmə prosesində şagirdlərin psixoloji və praktiki fəaliyyətləri dəyişilməz qalır. Şagird əvvəl ona tanış olmayan bir işlə üz-üzə durur, tədricən tapşırıqları mərhələ-mərhələ yerinə yetirdikcə və yerinə yetirilən işlər təkrarlandıqca onda özünə inam və öyrənmək həvəsi artır, sonda işləri sərbəst və köməkəşiz yerinə yetirməyə başlayır.

Laboratoriya-təcrübə işləri. Laboratoriya-təcrübə işləri nəzəri və praktiki təlimlər ilə aralıq bir vəziyyət təşkil edir və burada nəzəriyyə ilə praktika əsas rabitə vasitəsi hesab olunur. Laboratoriya-təcrübə məşğələləri ixtisas fənn müəllimi ilə istehsalat təlimi ustasının və ya müəllimin bir yerdə reallaşdırdıqları təlimdir. İstehsalat təlimi dərslərinin mükəmməl sonluqla başa çatması laboratoriya-təcrübə dərslərinin şagirdlər tərəfindən necə mənimsənilməsindən çox asılıdır. Laboratoriya-təcrübə işləri istehsalat təlimi prosesində məşğələnin əsas hissəsi hesab olunur və işin əsas struktur elementlərindən biridir. Bundan əlavə, usta laboratoriya-təcrübə işlərinə şagirdləri təlimatlandırma formasında rəhbərlik edir: **giriş, cari və yekun təlimatlar**. Bu təlimatlar haqda əvvəlki yazılarımızda məlumatlar vermişdik. Odur ki, sizləri laboratoriya-təcrübə işlərinin növləri ilə tanış etmək istərdik.

Praktiki təlim üçün xarakterik olan laboratoriya-təcrübə işlərinin əsas növləri bunlardır.

- Maşınların, mexanizmlərin, aqreqların, aparatların, cihazların quruluşlarının və işinin öyrənilməsi. Məsələn, sökmə-yığma işləri, görülən işin xarakterinə uyğun kəşkilərin seçilməsi,

elektrik dövrəsinin yığılması, elektrik mühərriklərinin şəbəkəyə qoşulması və s.

- Texniki ölçülərin, parametrlərin, xarakteristikaların, keyfiyyətin və onlar arasındakı asılılıqların tədqiq edilməsi və s.

- Nəzarət-ölçü cihazları və alətlərdən istifadə qaydaları. Məsələn, ştangerpərgardan, bucaqölçəndən, mikrometrdən istifadə və s.

Nasazlıqların diaqnostikası, tənzimləmələr, sazlamalar, avadanlıqların qurulması. Məsələn, dəzgahların işləmə dəqiqliyinin yoxlanılması, traktorların və kənd təsərrüfatı maşınlarının sistemlərinin, düyün və aqreqlarının tənzimlənməsi, sazlanması və s. Belə işləri yerinə yetirdikcə şagirdlərin əldə etdikləri bilik və bacarıqlar həm dərinləşir, həm genişlənir və həm də yeni məzmun alır. İstehsalat təlimi prosesində yerinə yetirilən laboratoriya-təcrübə işləri şagirdlər üçün müəyyən dərəcədə təcrübə tədqiqat xarakteri daşıyır.

Laboratoriya-təcrübə işlərini başa çatdırdıqdan sonra hər bir şagird və ya bir neçə şagirdə ibarət mənqə üzrə nümayəndə görülən işləri və bu iş üzrə aparılan hesabatları (əgər işin xarakteri bunu tələb edərsə) ustaya təqdim edir. Onu da qeyd edək ki, laboratoriya-təcrübə dərslərinin keyfiyyəti bütünlüklə müəllimin pedaqoji bacarığından və təlimə hazırlığından çox asılıdır. Keyfiyyət dedikdə, laboratoriya-təcrübə dərslərinin yekununda şagirdlərin proqram materialının məzmununa dair əldə etdikləri bilik, bacarıq və vərdislərin keyfiyyəti nəzərdə tutulur. Öyrədən laboratoriya-təcrübə dərslərinə hazırlaşarkən dərslərin hər mərhələsini planlaşdırmalı, təlim materialına uyğun işləri yerinə yetirməyin əhatə olunduğu metodiki və texniki ədəbiyyatları öyrənməli, həmçinin bu sahəyə aid elm və texnikanın nailiyyətləri ilə tanış olmalı, qabaqcıl müəllimlərin təcrübələrinə istinad edərək təlim materialını savadlı, başa düşülən tərzdə başa salmalı və şagirdlərə işləri yerinə yetirərkən istifadə ediləcək alət və tərtibatlardan düzgün istifadə qaydalarını praktiki formada göstərməlidir. Eyni zamanda, təlimin maddi-texniki təchizatını hazırlamalı, şagirdlər üçün tam təhlükəsiz iş şəraiti yaratmalı və sökmə-yığma və tənzimləmə işlərini yerinə yetirmək üçün iş yerlərini kifayət edəcək sayda alət və tərtibatlarla təmin etməlidir.